

Natura 2000 gebied 140 – Groote Peel

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Hoogvenen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL1000025 + NL3009012
Beschermde natuurmonument:	Groote Peel BN/SN
Beheerder:	Staatsbosbeheer, particulieren
Provincie:	Noord-Brabant, Limburg
Gemeente:	Asten, Meijel, Nederweert
Oppervlakte:	1.410 ha

Gebiedsbeschrijving

De Groote Peel vormt tezamen met de nabijgelegen Deurnsche Peel en Mariapeel het restant van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. Deze peelhoogvenen werden grotendeels afgegraven tot op de zandondergrond. De Groote Peel is samen met de Deurnsche Peel en Mariapeel de zuidelijkste representant van de vlakke subatlantische hoogvenen, die elders en ook in de Peelregio door afgraving, ontginning en verveningen grotendeels zijn verdwenen.

In de Groote Peel is in het verleden wel turf gewonnen, maar het gebied is vervolgens niet in cultuur gebracht. Het Brabantse deel is machinaal verveend waardoor er nauwelijks een puttenstructuur aanwezig is. Het Limburgse deel is grotendeels met de hand verveend, waardoor een groot areaal veenputten aanwezig is. Door erosie van de resterende hoge delen is de puttenstructuur vaak onduidelijk.

De Groote Peel wordt gekenmerkt door een complex van horsten en slenken. Het gebied kent daardoor een grote landschappelijke afwisseling van open vochtige en droge heideterreinen, pijpestrootjessavannen, struwelen en bosjes en moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen en natte heide. Door eerdere vernattingsmaatregelen zijn verschillende grote plassen ontstaan. In enkele veenputten vindt veengroei plaats.

Begrenzing

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrichtlijngebied valt (6,7 ha).

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op een aantal plaatsen aangepast:

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het voormalige natuurmonument en tevens Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) (21 ha).
- Uitbreiding met enkele percelen aan de Limburgse kant ten behoeve van een meer logische begrenzing (SBB-eigendom; 9 ha).

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen aangepast:

- Uitbreiding met enkele percelen aan de Limburgse kant ten behoeve van een meer logische begrenzing (SBB-eigendom; 9 ha).
- Uitbreiding met nieuwe natuur (circa 60 ha) aan de Brabantse zijde ter verbetering van de hydrologische situatie ten behoeve van de instandhouding van H7120 herstellende hoogvenen. Deze gronden zullen in het kader van de Landinrichting Peelvenen verworven.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H7120	Herstellende hoogvenen

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A008	Geoorde fuut - b
A039	Toendrarietgans - n
A041	Kolgans - n
A119	Porseleinhoen - b
A127	Kraanvogel - n
A272	Blauwborst - b
A276	Roodborsttapuit - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

A004	Dodaars – b ⁵
A039	Taigarietgans – n ⁸

Voorstel voor het verwijderen uit de database:

H4010	Vochtige heiden ^{14 / a}
H4030	Droge heiden ¹⁴

Kernopgaven

- 7.02 **Initiëren hoogveenvorming:** Op gang brengen of continueren van hoogveenvorming in herstellende hoogvenen H7120 in kansrijke situaties, met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (*hoogveenlandschap*) *H7110_A (waar nodig uitbreiding oppervlakte H7120). Instandhouding van huidige relictfauna als bronpopulaties fauna. Herstel van grote veengebieden met voldoende rust o.a. voor kraanvogel A127.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Voor het habitatype herstellende hoogvenen worden al vele jaren herstelmaatregelen uitgevoerd. Verdere kwaliteitsverbetering is zeker mogelijk. Hoewel kwaliteitsverbetering van dit habitatype in principe gericht zou moeten zijn op omvorming tot habitatype H7110 actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A), wordt dit (nog) niet als een realistisch doel gezien (en daarom ook niet als complementair doel opgenomen). Voor de landschapsstructuur en als drager van de waarden in het kader van de Vogelrichtlijn is behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van belang. De heidevegetaties op het verdroogde hoogveen worden niet tot habitattypen H4010 vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) en H4030 droge heiden gerekend, maar maken onderdeel uit van herstellende hoogvenen.

Broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De dodaars is een karakteristieke broedvogel van veengebieden met kleine waterpartijen en als zodanig een regelmatige broedvogel. Tellingen uit deze eeuw leverden steeds tenminste 40 paren op, hetgeen voldoende is voor een sleutelpopulatie (maximaal 44 paren in 2000 en 2003). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A008 Geoorde fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Het eerste broedgeval werd vastgesteld in 1933. Daarna is de geoorde fuut lang een onregelmatige broedvogel in kleine aantallen gebleven (minder dan 5 paren). Vanaf begin 90-er jaren wordt jaarlijks gebroed en zijn de aantallen sterk toegenomen tot maxima van 42 paren in 1999 en 49 in 2003. Dit niveau ligt boven het gewenste aantal van een sleutelpopulatie en wijst er op dat voldoende habitat aanwezig is. Jaarlijks zouden ten minste 40 paren moeten broeden. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Het porseleinhoen is van oudsher een onregelmatige broedvogel in dit gebied, die in menig jaar ontbreekt en waarvan in goede jaren meer dan 5 paren worden vastgesteld. Maximaal werden 9 paren geteld in 1991. De sterke fluctuaties duiden op een niet jaarlijks voorhanden zijn van plas-dras kruiden vegetaties van voldoende omvang. Met dit gegeven en de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding gewenst. Het betreft een relatief geïsoleerde populatie.

A272 Blauwborst

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 200 paren.

Toelichting De blauwborst is van oudsher een broedvogel in de Brabant – Limburgse hoogveengebieden met een dieptepunt in het aantal paren begin 80-er jaren, daarna zette een herstel in. Tellingen in 1992-93 leverden totaal 316 paren voor het hele gebied op. Op basis van tellingen uit deelgebieden komt een geringe afname na deze topjaren naar voren. Voor de periode 1999-2003 wordt het bestand op gemiddeld 200 paren geschat. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276 Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 80 paren.

Toelichting De roodborsttapuit is van oudsher een broedvogel in lage aantallen, van circa 10 in de 60-er jaren tot enkele paren op het dieptepunt halverwege de 70-er jaren. Met de achteruitgang van de broedpopulatie van het agrarisch cultuurlandschap trad ook in dit deel van Nederland een sterke toename op in natuurgebieden; met name heide- en hoogveengebieden. Vanaf 1980 namen de aantallen van jaar op jaar toe tot 129 paren in 1997; een niveau ruim boven het gewenste aantal voor een sleutelpopulatie. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddelde bestand iets lager ingeschat: 80 paren. Rekolonisatie van het agrarisch gebied vanuit de natuurkernen heeft in Brabant en Limburg het belang van de natuurgebieden voor het voortbestaan van de roodborsttapuit overigens weer minder cruciaal gemaakt. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft vermoedelijk voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels**A039 Taigarietgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen taigarietganzen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Het gebied levert na Kampina & Oisterwijkse Vennen en het Bargerveen de grootste bijdrage binnen het Natura netwerk. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang is stabiel.

A039 Toendrarietgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura netwerk. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang is stabiel.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als slaappleaats. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang neemt toe.

A127 Kraanvogel

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 120 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen kraanvogels zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. De Groote Peel, de Engbertdijksvenen en de Strabrechtse Heide leveren de grootste bijdrage. De landelijke staat van instandhouding is zeer

ongunstig vanwege de afname van het aantal pleisterplaatsen en het aantal pleisterende vogels en de toename van de onrust in de overgebleven gebieden. De aantallen in de monitoringsgebieden nemen niet significant af, zodat een herstelopgave op onderdeel populatie in de aangewezen gebieden niet aan de orde is.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H7120 Herstellende hoogvenen	+	+	=	>

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A004 Dodaars	+	-	=	=
A008 Geoorde fuut	+	+	=	=
A119 Porseleinhoen	--	-	>	>
A272 Blauwborst	+	-	=	=
A276 Roodborsttapuit	+	-	=	=

<i>Niet-broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A039 Taigarietgans	+	S+	=	=
A039 Toendrarietgans	+	S+	=	=
A041 Kolgans	+	S-	=	=
A127 Kraanvogel	--	S++	=	=

⁵ Aantal thans hoger dan 1% van Nederlandse broedpopulatie of bijdrage van gebied noodzakelijk t.b.v. sleutelpopulatie.

⁸ Aantal thans hoger dan 0.1% van biogeografische populatie.

¹⁴ Herstel van een technische fout in database 2004.

^a In het Reactiedocument (2004) is opgenomen dat de habitattypen stuifzandheiden (H2310) en vochtige heiden (4010) zijn toegevoegd aan de database. Daarbij is habitattypen stuifzandheiden (H2310) in de database opgenomen als habitattypen droge heiden (H4030).

Thans worden beide habitattypen uit de database gehaald vanwege herinterpretatie van het habitattypen herstellende hoogvenen (H7120). Op veengronden worden begroeiingen die elders onderdeel uitmaken van de habitattypen droge heiden (H4030) en vochtige heiden (4010) tot het habitattypen herstellende hoogvenen (H7210) gerekend.